

TERVEHDYSPUHE RAUTAVAARA-PÄIVIEN PÄÄJUHLA 28.6.2015 KLO 13.00, MONITOIMIHALLILLA

Hyvä vuoden 2015 Rautavaara-Päivien Juhlaväki!

1. RAUTAVAARA-PÄIVIEN TEEMA VUONNA 2015: PIHKASSA KOTISEUTUUN/ - PALUUMUUTTO, LAAJAKAISTA JA VAPAA-AJAN PALVELUT

Haluan sekä omasta että Rautavaaran kunnan puolesta toivottaa Teidät kaikki tervetulleeksi RAUTAVAA-RAPÄIVIEN pääjuhlaan valokuitukuntaan.

Joku viisas on todennut: Rohkeus antaa halun ottaa riskejä, vahvuuden olla myötätuntoinen ja viisauden olla nöyrä. Rohkenen väittää, että Rautavaaralla ollaan oltu ja ollaan edelleen rohkeita.

Eryteisesti rohkeuden on korostuttava nyt tekeillä olevissa ja tehdyissä muutoksissa. Virheistä on opittava.

Vuosi 2015 tulee olemaan vaativa monella tapaa. Julkisen talouden tiukkeneminen tulee vaatimaan meiltä jatkuvaa uudistamista: niin palvelujen tuottamisessa ja varmasti myös kuntarakenteissa. Uudistamisessa tulee vahvasti huomioida paikalliset tarpeet.

Tulevaisuuden arvioinnissa kannattaa olla rehellinen, ainakin itselleen, kun arvioi oman kuntansa kehitystä.

2. SOTE-JÄRJESTÄMISLAIN VALMISTELU JATKUU POHJOIS-SAVOSSA POSOTE-TAVOITTEENA

Uudistamistyötä tulee tehdä pikemminkin etuajassa eikä jättää sitä myöhemmäksi, sillä helposti silloin ohjausvalta siirtyy ”muiden käsiin”. Tämä koskee nyt erityisesti SoTe-uudistusta, mutta tarkoitan tällä myös kuntarakenteiden tarkastelua.

Parhaillaan maassamme on menossa maamme kunnallishallinnon suurin reformi. Kunnallishallintoa uudistetaan lainsäädännöllä. **Kuten muistamme kuntauudistus: tuotiin uunista ulos tammiukuussa 2012 huonolla reseptillä. Helmikuussa 2012 vuodatettiin medialle kuntakartat. On korkea aika luotsata kuntalaisten ydinpalveluja koskevat uudistukset selvemille vesille, ettei synny lisää sutta ja sekunda.**

Sosiaali- ja terveystalvelujen uudistamisessa on välttämätöntä nostaa etusijalle tärkein tavoite. Ihmisten arkiset palvelut terveyskeskuksissa, sairaaloissa, vanhusten hoivassa ja muussa sosiaali- ja terveydenhuollossa pitää saada paremmalle tolalle. Ne on rakennettava tehokkaammiksi ja turvallisemmiksi. Kaikilla kansalaisilla on yhdenvertaiset perusoikeudet valtion ja kuntien yhdessä toteutettaviksi – jo perustuslainikin nojalla.

Jatkovalmistelussa on palattava peruskysymyksiin: miten todella saadaan lääkäripalvelut toimimaan ja tasa-arvoiseksi sekä sosiaali- ja terveystalvelut vahvemmin integroitua toisiinsa sekä paikallisesti että maakunnan tasolla. Kuntamme on esittänyt 15.10.2012 tämän Mustan laatikon tutkimista.

Kunnan tavoitteena on laadukkaiden ja riittävien palvelujen järjestäminen niitä tarvitseville vanhuksille ja myös se, miten tukea nuorempien ikäihmisten toimintakyvyn säilymistä.

Yli 65-vuotiaiden kuntalaisten osuus koko väestöstä lisääntyy ja vuonna 2015 heidän osuus kunnan väestöstä on arvioitu olevan 33 %. Kunnan omassa palvelurakennemuutuksessa noudatetaan sosiaali- ja terveysministeriön antamaa laatusuositusta: yli 75 vuotiaista asui kotona 91-92 %, heistä 13-14% olisi kunnan ensihoidon piirissä ja 5-6% asuisi tehostetun palveluasumisen yksikössä.

3. UUSI KUNTALAKI 410/10.4.2015

Uusi kuntalaki, joka on kunnan hallinnon, päätöksenteon ja talouden yleislaki on osaksi astunut voimaan 1.5.2015. Kunnat olivat vaikuttamassa sen sisältöön. Pidän uudistuksia kokonaisuutena hyvänä. Se antaa mahdollisuuksia rakentaa mm. päätöksenteko-organisaatiota paikallisten tarpeiden mukaiseksi. Mukaan on saatava kaikki kuntalaiset.

On päivän selvää, että hallituksen kestävyysvaje ei tule vastaan **Rautavaaran Sinisillä Saloilla**. Mutta Demokratiavaje saattaa tulla, jos peruspalvelut: terveydenhoito, sosiaalipalvelu, perusopetus, lukio karkaavat. Pohjois-Savon nykyisistä 20 kunnasta jäisi kolme: Varkaus, Kuopio ja Iisalmi. Loput 18 kuntaa kantaisivat kunnanvaakunansa arkistoon. Nilsin kaupunki teki oman ratkaisunsa tiistaina 24.4.2012 voimassa olevan kuntajakolain mukaisesti. Pikkuporkkarahoja piti tulla 3,6 milj. euroa, tulikin 1,5 milj.€ vähemmän (laskuvirhe?).

4. PANOSTETTAVA TYÖTTÖMYYDEN POISTAMISEEN JA KELALLE MAKSETTAVAT ”SAKKOMAKSUT” NOLLATTAVA

Työmarkkinatukiuudistus toteutettiin vuonna 2006. Yli 500 päivää passiivista työmarkkinatukea saaneiden kustannukset jaetaan puoliksi kuntien ja valtion välillä. Kuntataloudelle siirretty kustannus kompensoitiin toimeentulotuen valtionosuuksina. Uudistus oli oppikirja-esimerkki keppi- ja porkkanasovellutuksena. Passiiviset kunnat joutuvat maksamaan haluttomuudesta työllistää ja aktiiviset kunnat palkitaan. Vuoden 2015 alusta maksusuodet kasvavat entisestään, koska kunnan siirtyivät 300-päivää työttömänä olleet.

Jos kunta ei halua tai pysty työllistämään pitkäaikaistyötöntä, maksaa se passiivisuudestaan. Tätä sakkomaksuksi kutsuttua maksua kunnat maksavat yli 100 milj. euroa valtiolle vuodessa.

Rautavaaran kunnan ”sakkomaksut” Kelalle ovat olleet:

- vuonna 2010-TP/käytetty: 29.218,49 euroa
- vuonna 2011-TP/käytetty: 49.728,71 euroa
- vuonna 2012-TP/käytetty: 59.759,93 euroa
- vuonna 2013-TA/käytetty: 68.000,00 euroa
- vuonna 2014-TP/käytetty: 79.000,00 euroa
- vuonna 2015-TA/varattu: 110.000,00 euroa, toukokuussa 2015 maksettu/64.922,66 euroa.

Parasta kuntatalouden hoitoa on nuorisotyöttömyyden kuntoon saaminen. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen erikoissuunnittelijan Pekka Tiaisen ja valtiontalouden tarkastusviraston laskelmien mukaan:

RAUTAVAARAN KUNTA

Kunnanjohtaja Unto Murto

- 1 työtön maksaa yhteiskunnalle 18 000 euroa
- 1 nuoren työttömyys ja syrjäytyminen maksaa yhteiskunnalle 700 000 euroa, jos työttömyys alkaa alle 25-vuotiaana ja jatkuu 60 ikävuoteen saakka
- pitkäaikaistyöttömyys lisää loppusummaa noin 400 000 eurolla.

Tilastokeskus: Rautavaaran kunnan työttömyysprosentti toukokuussa 2015 17,2% ja ilman työtä on 116 henkilöä. Työvoiman määrä: 653. Koko maassa työttömyysaste oli 8,8%. Työttömien määrä 400.000, mikä on 34.000 enemmän kuin vuosi sitten.

Rautavaaran kunnalla on oma Työllisyysstrategia 2014-2016: paikallisen työttömyyden poistamisohjelma. Hyväksytty kunnanhallituksessa 10.11.2014. Tavoite vuoteen 2016: kunnan työttömyysaste on 8% tämän valtuustokauden päättyessä.

5. MITÄ ON TEHTY JA TULAA KUNNASSA TEKEMÄÄN ARKIELÄMÄN PARANTAMISEKSI? POSITIIVISET ELI HYVÄT UUTISET KAIKILLE

- **Keskuskeittiö ja ruokasalit (piirustukset nähtävillä valtuustosalin seinällä)**

Kunnan seuraava rakennushanke on Keskuskeittiön ja siihen liittyvän ruokasalin (yhteensä n. 700m², sisältää tilat myös kouluruokailulle) sijoittaminen/rakentaminen viereiselle koulutontille, tavoitteena mahdollisimman luonteva, esteetön yhteys palveluasumisyksiköihin. Keittiö valmis 31.7.2015.

- **Kunnan laajakaistarakennukset käyttöön/Laajakaista Kaikille-hanke päättyi kunnassa 2014/toteutti Rautavaaran tietoverkko-osuuskunta (RTVO)**

Rautavaaran kunta on ainoa Pohjois-Savon kunta, jolla puitelain 5 §:n mukaiset olosuhteet: pitkät välimatkat ja harva-asutus.

Koko kunta on 100 Megan/s toimintavalmiudessa. Kunta (peitto 100%) on valmis panostamaan asiakaslähtöiseen palvelutuotantoon, jossa mahdollistetaan laajakaistan (valokuitu) myötä informaatioteknologian (ICT) laaja hyödyntäminen kuntalaisille ja yrittäjille julkisten palvelujen tuottamiseen yhteistyömallilla.

Hankealueet / toteutusvuosi: **kustannukset kunnalle yhteensä 8%/242.854,00 €**

1. Nokkamäki-Metsäkartano / 2010-2011: valmis/kunnan kustannukset 31.772,00 €, alv 0
2. Kangaslahti-Suojärvi / 2010-2011: valmis/kunnan kustannukset 49.222,00 € ja alv 0 %
3. Hankamäki-Rannankylä / 2014: kate TA-2014: 103.492,00€(enintään 58.572,80€ja alv 0%)
4. Ylä- ja Ala-Luosta / 2014: kate sisältyy hankealueen 3. kanssa (enintään 77.209,60 €ja alv 0%)
5. Issakka-Hiirikylä / 2014: enintään 58.368,00 €ja alv 0%
6. Kirkonkylä / 2011 (ei tukikelpoista, tehty)

Jäseniä osuuskunnassa yhteensä n. 1200 kpl. Hanke on erittäin tärkeä pitkien etäisyyksien kunnan palvelujen kehittämisessä (Puitelain § 5). Rautavaaran kunnan maksuosuus on 8 % hankeesta. Kunta myöntänyt takausta 1,5 milj. euroa + 800.000 euroa eli 2,3 milj. euroa.

RAUTAVAARAN KUNTA

Kunnanjohtaja Unto Murto

Kokonaisinvestoinnit yhteensä 4.775.207 euroa. Valtio+EU 58 %: 2.06084 euroa. Osuus-kunta 34%. Rautavaaran kunta 8%/242.854,00€

Lisäksi kunta myönsi RTVO:lle vuonna 2014 sekä 500.000 euron ja 1.000.000 euron antolainat ja 500.000 euron pääomalainan.

Rautavaaran kunta on tehnyt monin tavoin valokuituhistoriaa: talkoovoimin ja edullisin hinnoin uusien tietoliikenneyhteyksien ääreen on saatettu myös sellaiset käyttäjäryhmät, joilla ei ole aikaisempaa kokemusta tietotekniikan käytöstä.

Kuntamme haluaa profiloitua laajakaistakuntana, joka pystyy tarjoamaan asukkailleen, yrittäjilleen ja vapaa-ajanasukkailleen nykyaikaisen asumisen perusinfraan kuuluvan luotettavan tietoliikenne-yhteyden koko kunnan alueelle. Laajakaista Kaikille-hanke lisää sekä syrjäseudulla asuvien ihmisten tasa-arvoa palvelujen saavutettavuuteen nähden sekä myös ihmisten keskinäistä yhteisöllisyyttä.

Vanhusten palvelutarpeet ovat tärkeitä, joiden tuottamisessa voimme käyttää valokuitua.

Maamme uuden hallituksen hallitusohjelma on nimeltään RATKAISUJEN SUOMI. Neuvottelutulos strategisesta hallitusohjelmasta 27.5.2015. Siinä Digitalisaatio on päivän sana. Ohjelmassa on kaksi digitalisaation kärkihanketta:

1. Digitalisoidaan julkiset palvelut ja
2. rakennetaan liiketoiminnan kasvu ympäristö.

Nämä kärkihankkeet ovat lähes suoraan ICT2015-ohjelman ehdotuksia, joiden laatimiseen myös Suomen Kuntaliitto on osallistunut.

6. ARVOISA JUHTAYLEISÖ!

Nykyisessä maailmanmenossa ihmiseltä on vaarassa kadota usko ja toivo tulevaisuuteen. Unelma yhteisten arvojen ja tavoitteiden maailmassa ei ole toteutunut. Ei ole mitään syytä toivottomuuteen. Meistä jokainen vaikuttaa omalla elämällään ja ratkaisullaan siihen millainen Rautavaaran kunta on tänään ja huomenna.

Tuleviin haasteisiin meidän tulee vastata päättäväisesti ja toimia yhteistyössä paremman kunnan puolesta. Osaavat kuntalaiset, toimivat ja laadukkaat peruspalvelut, viihtyisä ja turvallinen elinympäristö sekä kehittynyt infrastruktuuri ovat kunnan kehittymisen perustekijöitä. Vanha sanonta ”kirkko keskelle kylää” kuvaa hyvin vuosisatoja vallinnutta omaehtoista yhdyskuntasuunnittelua. Kun ei ollut kaavoittajia, lautakuntia eikä juuri hallintoakaan, maantiede ja otolliset rakennuspaikat ratkaisivat mihin kirkot ja kievarit pystytettiin – kulku- teiden varteen, olivatpa ne maa- tai vesireittejä.

Nimellisesti kaupunkien pinta-ala on viisi (5%) prosenttia Suomen koko alueesta. Moni kaupunki on kuitenkin esim. Kuopion tapaan pinta-alaltaan pääasiassa maaseutua.

Kaupungeissa asuu yli kaksi suomalaista kolmesta, noin 70 prosenttia väestöstä.

Varsinaisella maaseudulla asuu 1,6 miljoonaa suomalaista. Pääosa heistäkin asuu kylissä, taajamissa ja paikalliskeskuksissa. Harvaan asutulle maaseudulle, joka kattaa 69 prosenttia Suomesta, riittää asukkaita vain 300.000. Korkealta ilmasta katsoen maamme on ripoteltu pieniä talorykelmiä ja nauhoja harvakseltaan, isojen järvien, metsien ja soiden lomaan.

RAUTAVAARAN KUNTA

Kunnanjohtaja Unto Murto

Erottuvat tuhansien savujen asutuskeskukset ovat vaikkapa Keski-Eurooppaan verrattuna tosi harvassa. Yli 15.000 asukkaan yhtenäisiä kaupunkitaajamia on vain 38.

Näistä luvuista saa johtoa kuntarakenteen uudistamiselle. Meidän on pakko kiinnittää huomiota eri palvelujen vaatimiin väestömääriin, asioinnin ja työssäkäynnin etäisyyksiin, luontaisiin asuinyhteisöihin. Koulut, terveysasemat, palvelutalot ja muut palvelut on rakennettava kunkin alueen olosuhteisiin ja asukkaiden tarpeisiin – ei matemaattisesti runttaamalla.

Perustuslakivaliokunnan lausunto on saatu keväällä 2015: aikatauluja tulee entrata kunta-laisten todellisen vaikutusvallan takaamiseksi. Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämistä koskevat lainmuutokset on valmisteltava kunnolla ihmisten perusoikeuksista ja tasa-arvoisemmista terveyspalveluista lähtien. Uudistuksia tarvitaan kuntien kasvavissa kustannuspaineissa, mutta ne täytyy toteuttaa kuntia ja niiden asukkaita kuullen, kuntademokratiaa ja itsehallintoa kunnioittaen.

Ehkäpä joku tosiaan vielä kirjoittaa Elokuu-yhtyeen kappaleeseen ”Soutaa, huopaa, vedetään taas nuottaa” uudet Sote-uudistukseen sopivat sanat. Toteutuuko se, ensi vuonna Rautavaaran täyttäessä 142 vuotta (kunta perustettu 12.9.1874).

Kesäloma lähestyy ja varmasti myös sää lämpenee ja toivottavasti jokainen pääsee toteuttamaan lomatoiveitaan.

Kunnan puolesta esitän kiitokset kaikille tämän juhlan järjestelyihin osallistuneille.

Toivotan Teille kaikille mukavaa PÄÄJUHLAA/Rautavaara-Päivillä 26.6.2015 - 28.6.2015 teemana: ”PIHKASSA KOTISEUTUUN: paluumuutto, laajakaista ja vapaa-ajanpalvelut.

Unto Murto
kunnanjohtaja
puh. 040-860 8100 ja sp: unto.murto@rautavaara.fi